

Smittspårning runt bärare av multiresistenta bakterier (MRB) – vårdhygieniska riktlinjer

Smittspårning och smittspårningsplikt

Smittspårning innebär att försöka identifiera smittkällan och hitta de personer som möjligen kan ha blivit smittade. Syftet är att stoppa och förebygga fortsatt smittspridning av aktuellt smittämne.

Smittspårning inom vård och omsorg ska alltid utföras för multiresistenta bakterier (MRB) som är smittspårningspliktiga enligt smittskyddslagen, dvs. MRSA, VRE och ESBLcarba-bildande tarmbakterier (Enterobacteriaceae). Detta gäller både vid nyupptäckta fall och vid risk för smittspridning av redan kända fall. Även för vissa andra multiresistenta bakterier och svampar kan smittspårning vara en viktig åtgärd för att förhindra att smitta sprids.

Ansvar för smittspårning

I de fall smittspårning ska ske enligt smittskyddslagen är det behandlande läkare som är skyldig att utföra smittspårningen. Smittspårningen går också att delegera till annan person inom hälso- och sjukvården med särskild kompetens för uppgiften. Ansvarig chef på berörd enhet behöver vara behjälplig i smittspårning på arbetsplatsen. Vårdhygien kan kontaktas för hjälp och stöd gällande vårdhygieniska åtgärder och avgränsning, tfn 016-10 35 85.

Smittspårning jämfört med screening

Vid smittspårning utgår man från ett identifierat fall (index). Utifrån detta görs en kartläggning med provtagning för att försöka identifiera smittkällan, fastställa hur smittan kan ha gått till samt om ytterligare patienter kan ha smittats. Detta skiljer sig från riktad screening där man provtar personer med förväntad högre förekomst av multiresistenta bakterier, exempelvis efter sjukvårdskontakt utomlands, eller enheter med särskilt infektionsutsatta patientgrupper, exempelvis neonatal-, dialys- och intensivvårdsavdelning.

Faktorer som påverkar smittspårning

Bäraren	<ul style="list-style-type: none"> • Förekomst av riskfaktorer innebär ökad risk för smittspridning • Är det ett nyupptäckt fall? • Är det ett tidigare känt bärarskap? • Finns riskfaktorer?
Exponerade individer (samvårdade patienter, personal)	<ul style="list-style-type: none"> • Förekomst av riskfaktorer innebär ökad risk att bli smittad. • Hur nära bäraren har vederbörande vårdats? (tex. samma vådrum/hygienutrymme/personal/avdelning) • Finns riskfaktorer?

Smittämnet	<ul style="list-style-type: none"> • Var utgör smittämnet del av normalfloran? (tex. på huden eller i tarmen) • Har bäraren en spridningsbenägen typ av smittämne? • Smittämnets legala status (anmälningspliktig, smittspårningspliktig, allmänfarlig).
Vårdenheten	<ul style="list-style-type: none"> • Vilken typ av verksamhet bedrivs? • Har bäraren vårdats enligt rutin? • Har i vissa fall kohortvård tillämpats? • Hjälper man varandra över vårdlagsgränser vid högre belastning? • Kopplade avdelningar eller vårdlag natttid?

Praktiskt utförande av smittspårning

- Kontakta alltid vårdhygien om smittspårning är aktuellt.
- Upprätta en smittspårningslista över de patienter som ni i samråd med vårdhygien har kommit fram till ska smittspåras på enheten. Se bilaga i riktlinjer för respektive smittämne, som finns på Smittskydd/Vårdhygiens hemsida Multiresistenta bakterier (MRB) - Samverkanswebben (regionsormland.se).
- Provta de patienter på smittspårningslistan som befinner sig på den egna enheten.
- Provta de patienter på smittspårningslistan som överförs till annan vård- eller omsorgsenhet, genom att meddela den mottagande enheten.
- Provta de patienter på smittspårningslistan som är utskrivna till hemmet. Kontakten kan oftast ske genom brev. Antingen kallas patienten åter till den egna kliniken för provtagning, eller bifogas remiss med brevet så att provtagning kan ske på patientens vårdcentral.
- Gå igenom listan och kontrollera att alla som är aktuella på listan blivit provtagna.
- Skriv in provsvar på listan, fyll i positivt respektive negativt provsvar.
- De som ej är provtagna får ett påminnelsebrev och remiss, om de är utskrivna till hemmet.
- Sammanställ resultatet efter smittspårningen och skicka kopia på sammanställningen till sektionen för vårdhygien.
- Arkivera smittspårningslistorna på enheten.

Omfattning av smittspårning och provtagning

- Beror på om smittan upptäckts inom en slutenvårdsenhet eller en öppenvårdsenhet.
- Beror på om det är ett boende där man vistats under en längre tid eller inte.
- På en öppenvårdsenhet räcker det oftast med provtagning vid ett tillfälle per patient.
- Vid långvariga slutenvårdsförlopp och vid vissa smittämnen kan det finnas anledning att provta medpatienterna direkt när man upptäcker ett nytt fall, därefter ett provtagningstillfälle i veckan och provtagning i samband med utskrivningar samt slutligen provtagning en vecka efter att sista fallet med känt bärarskap lämnat avdelningen.

Inom kommunal omsorg brukar smittspårningen runt ett nyupptäckt fall omfatta provtagning av exponerade medboende omedelbart vid upptäckten av det nya fallet.

- Vid smittspårning runt ett nyupptäckt fall brukar man börja med den enhet där bäraren upptäcktes och de enheterna vederbörande varit i kontakt med under en viss period före upptäcktsdatum.
- Har man dokumenterad spridning (två eller fler fall av samma typ) på enheten, genomförs en mer omfattande smittspårning.

Personal

Vid vård av bärare med resistenta bakterier kan personal med riskfaktorer lättare löpa risk att smittas. Därför kan det finnas anledning att provta personal med riskfaktorer i samband med smittspårningen runt enstaka fall av tex. MRSA. I övrigt finns ingen anledning att smittspåra bland personalen när man i sin verksamhet tar hand om enstaka fall av bärarskap av resistenta bakterier.

Vid tecken på spridning, två fall med samma agens av samma typ, finns risken att indirekt eller direkt smitta överförts dem emellan. Då kan det finnas anledning att provta personal på enheten i tillägg till eventuellt utvidgad smittspårning bland patienter/omsorgstagare.

All provtagning av personal ska ske via företagshälsovården efter att verksamheten samrått med vårdhygien. För att detta ska löpa smidigt behöver verksamheten se till att avtal och lämplig rutin för förfarandet runt provtagning av personal är överenskommet med företagshälsovården på förhand.

Författare	Titel	Klinik
Vårdhygien		Smittskydd/Vårdhygien

Datum	Version/beskrivning av förändring
2023-10-26	1.0 / Reviderad, godkänd